

מעשיות הארנבות

טום זידמן-פרוינד

1923

איך חילקו את התבונה לחיות

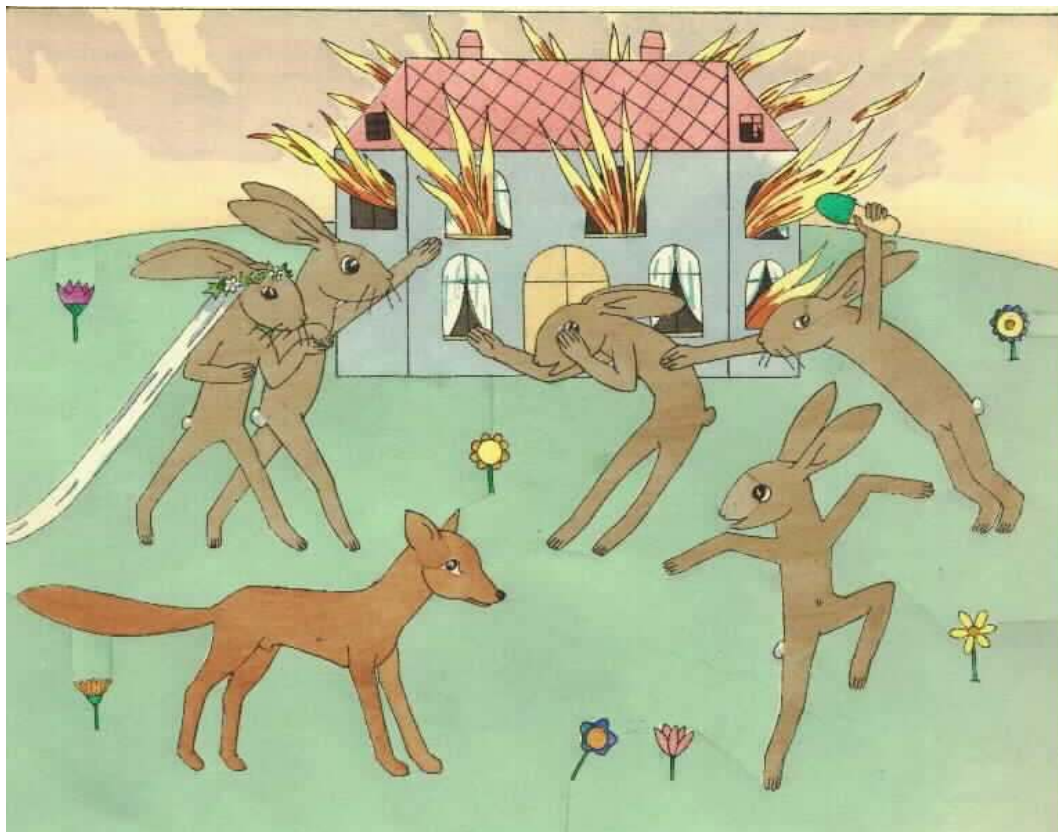

תחילה לחיות לא הייתה כל תבונה. אם ראו צייד מתקרב פשוט נעמדו, הביטו עליו והוא ירה בהן. בסוף החליט הבורא לשלוח אחד, שהכניס את כל התבונה לשק גדול ושם אותו תחת עץ גדול. הסמור הרגיש בשק ורץ לארנב כדי לבשר לו "אחי ארנב, בוא וקח את השק, אבל אם אינך רוצה, אתן לך עצה טובה. הארנב ניסה לקחת את השק אך לא יכול היה. עכשיו גם הסמור ניסה לקחת אותו אבל השק היה כבד מדי. בדיוק עברה שם יונה ואמרה, תפתח קודם את השק". פתח סמור את השק ומצא בו רק תבונה. אזי הלך שוב לארנב, סיפר לו מה מצא בשק ואמר "אל תספר לחיות אחרות. אתן לך קצת מהתבונה ואת היתר אכניס למאורה שלי. ואם יבואו עוד מישהו, אתן גם לו קצת." הארנב קיבל קצת מהתבונה והסמור אמר לו "אחרי שתיקח את חלקך נהג בתבונה. תישן ביום אבל שמור על עיניים פתוחות. אם יבוא מישהו שירצה לצוד אותך, יחשוב שאתה ער וילך לו. אך אם אינך ישן, סגור את עיניך. אם יבאו ויחשבו שאתה ישן וירצו לתפוס אותך, קפוץ וברח. התבונה שנתתי לך תספיק בדיוק לכך." לחיות אחרות הוא חילק רק קצת תבונה ואין להן יותר מזה. כל יתר התבונה שמר הסמור לעצמו והוא עבר על כל החיות בחכמתו. למאורה שלו שני פתחים. אם מישהו רוצה לתפוס אותו הוא בורח למאורה. ואם יחפרו את המאורה, הוא בורח מהפתח השני.

הארנב

בילדותו נהגו האנשים בארנב גרוע מאוד, כי היו לו אוזניים ארוכות. לכן הוא הלך לחיות לבדו.
כשהוא רואה מישהו, הוא שם את אוזניו על גבו. כי אם ישמע את קולם של האנשים יחשוב שמדברים על אוזניו הארוכות.
וזנב אין לו, כי לא היה לו אף פעם. אבל זה כבר סיפור אחר.

הארנב שהייתה לו פעם אישה

פעם הלך הארנב לטייל באחו. "הוררה! הופ! הופ!" הוא קרא וקפץ ורקד ועשה גלגלות. והנה בא שועל.

"בוקר טוב! בוקר טוב!" אמר הארנב "אני רוצה שתדע שאני כל כך שמח כי התחתנתי."

"אהה, זה באמת יפה" אמר השועל.

"לא" אמר הארנב "זה לא כל כך יפה כי אישתי קנטרנית וצעקנית ויורדת לחיים."

"אכן, זה רע מאוד" אמר השועל.

"אבל זה לא כל כך רע, כי יש לה בית וגם כסף רב" אמר הארנב.

"זה דווקא יפה" אמר השועל

"לא, זה לא כל כך יפה" אמר הארנב "כי הבית נשרף עם הכל שבפנים."

"אי, זה רע מאוד" אמר השועל.

"אך לא, זה לא כל כך רע" אמר הארנב "כי היא נשרפה יחד עם הבית."

הארנב ובאר המים

הצבוע רץ ליער, הביא זרדים ושם עליהם את הארנב, כדי לשרוף אותו. כשעבר עם זרדים נוספים ראה שיח קוצני. "אולי יותר טוב לזרוק אותו על הקוצים האלה" אמר לעצמו. שמע זאת הארנב והתחיל לצעוק "רק לא לקוצים, הם ינקרו לי עיניים, הם יקרעו לי את פרוותי, עדיף שתזרוק אותי לאש!" "אהה, נבל, אינך רוצה לקוצים, אז דווקא כך אעשה" והצבוע זרק אותו אל שיח קוצני. הארנב התגלגל מתחת לשיח וצחק "הי, הי, שכני הצבוע. לא יכולת לזרוק אותי למקום טוב יותר. בדיוק תחת שיח כזה הולידה אותי אמא שלי!"

פעם אחת בא הצבוע לארנב השכן שלו לבקש קצת מים. גם לארנב לא הייתה אף טיפת מים. אמר הצבוע "אם תבוא איתי, נחפור לנו באר." אמר הארנב "לא צבוע, כי בבוקר אני שותה את הטל מהעלים ואם אני צמא בצהרים, אני שותה מבורות שמשאירות פרות בבוקר. הצבוע חפר באר לעצמו. אבל בבוקר, כשבא לשתות מים, ראה עקבות של הארנב ליד הבאר. הוא אמר לעצמו "ידידי, אתפוס אותך." הוא חזר הביתה ושם, בבית המלאכה שלו הכין בובת עץ גדולה. הוא מרח אותה בזפת, עד שנראתה כמו כושית מאפריקה.

עם שקיעת השמש רץ הצבוע לבאר ושם את הבובה שם מביטה לתוך הבאר. בלילה, בירח מלא בה הארנב לשתות מים מהבאר. כשראה את הבובה הביט עליה וקרא "איזו חיה זו?"

הוא קרא וקרא אבל הבובה הכושית לא זזה, לא ענתה. הוא התקרב וקרא שוב והיא עדיין לא ענתה. הוא אזר אומץ ובא עד לבאר. הוא הביט פנימה והבובה הביטה אף היא. זה הרגיז אותו מאוד והתחיל לצעוק "כושית קטנה, אם עוד פעם תציצי לבאר, אחנוק אותך." היא עדיין המשיכה לעמוד ללא תנועה. הוא הרים את רגלו הקדמית ונתן לה מכה, והנה הרגל נדבקה לזפת.

"שחררי אותי, כושית קטנה, אחרת הוציא לך עיניים מהראש!" הוא הכה לה שוב, ברגלו השמאלית, וגם זו נדבקה לזפת. הוא הרים את רגלו האחורית. "אפריקנית קטנה, הביטי על הרגל הזו. אם ארביץ לך בה תחשבי שסוס דרך עליך." והוא נתן לה מכה ברגל. וגם הרגל השלישית נדבקה. הוא הראה לה את הרגל הרביעית "ראי, אם תקבלי מכה בזו, תחשבי שזה רעם מהשמיים."

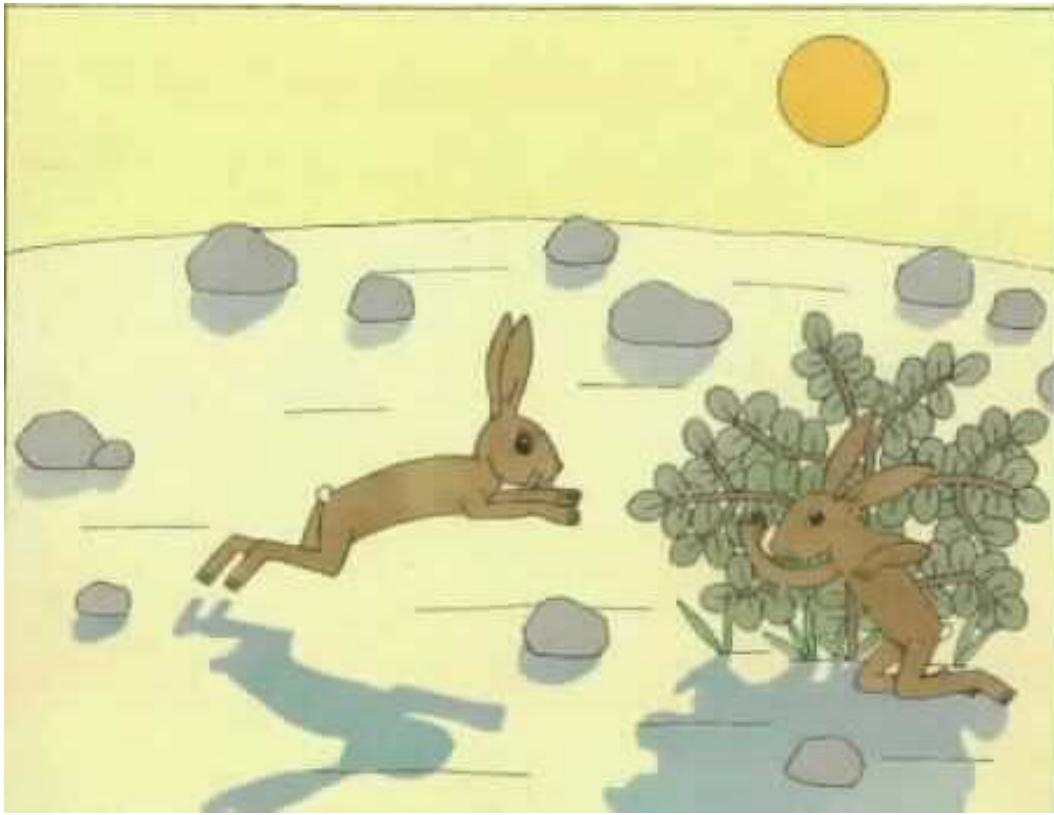
בווום! הרגל הרביעית נדבקה אף היא.

"אני כבר נתתי לרבים מכות עם המצח שלי. אם אכה, אשבור לך את הראש. הוא לקח תנופה והכה במצח. הו, זה נדבק יפה! בבוקר בא הצבוע כדי לקחת מים.

"הי, שכני הארנב, מה מעשך כאן? חשבתי שאתה שותה טל מהעלים ומים מעקבות של פרות. ניסית לתשות מהמים שלי, אז אעניש אותך."

הפחד

כשפעם הלך הארנב לטיול הרגיש בצל האוזניים הארוכים שלו. הוא נבהל נורא כי חשב שהולכת אחריו חיה גדולה בעלת זוג קרניים. הוא התחיל לברוח, אך גם כשרץ וקפץ מהר, החיה תמיד השיגה אותו. בסוף הוא הגיע לשיחים והצל נעלם. אמר הארנב, כמה טוב שקיבלתי מהבורא רגליים כל כך טובות. אחרת לא הייתי יכול לברוח מהמפלצת הזו.

הארוסה

הייתה פעם אישה שגידלה כרוב בגינה. בא הארנב ואכל מהכרוב. אמרה האישה לבתה "לכי, גרשי את הארנב מהגינה." הלכה הבת וקראה

הארנב בא שוב לגינה לאכול כרוב. אמרה אמא לבת "לכי, גרשי את הארנב." הלכה הבת וקראה "שו, שו, לך מכאן הארנב! אל תאכל את הכרוב שלנו." אמר הארנב "את ילדה יפה, בואי, תתיישיבי על גבי ואביא אותך לביתי." היא לא רצתה.

ושוב בא הארנב לגינה ושוב הלכה לגרש אותו. אמר הארנב "בואי איתי לביתי, נתחתן."

ישבה הבת על גבו של הארנב והוא הביא אותה למאורתו. אמר "בשלי עכשיו מרק כרוב עם דוחן, אזמין אורחים לחתונה."

באו כל האורחים לחתונה, אך לא היו ביניהם בני אדם. היה לנערה עצוב והרגישה בודדת. התחילה לבכות. אמר הארנב "את צריכה להיות שמחה בחתונה." אך הנערה ממשיכה לבכות. בא הארנב שוב ואומר "בשלי, בשלי, האורחים רעבים." והנערה לא עונה אלא בוכה. הלך הארנב לאורחים והיא בינתיים עשתה בובה מקש, הלבישה אותה בשמלתה, נתנה לה מצקת ביד, העמידה ליד סיר המרק ובעצמה חזרה לאמא.

בא שוב הארנב וקורא "בשלי, בשלי, האורחים מחכים!" וכשהיא לא עונה נותן לה מכה בראש. עד שהברדס נופל.

אז ראה הארנב שאין זו הארוסה שלו והיה עצוב מאוד.

התחבולה עם הירח

בשנה הזו שרר יובש גדול. להקת פילים באה אל המלך שלהם ואמרה "אדוני, אנו נמות מצמא. מה נוכל לעשות כדי להינצל. אפילו לחיות קטנות אין מספיק מים בסביבה." הלך מלך הפילים, חיפש ומצא בור עם מים זכים. הוביל את העדר שלו לבור והם שתו לרוויה.

אך בסביבה גרו ארנבות ופעם אחת מהן נדרסה על ידי הפילים. הארנבות הם פחדו שעדר הפילים ידרוס את כולם. היה שם ארנב בשם שילימוקה, שפירושו ראש חכם, הוא התחיל לחשוב מה אפשר לעשות כדי שהפילים לא ידרסו את כל הארנבות. הוא החליט לנסות תחבולה. הוא עלה לגבעה ומשם קרא לפילים שברצונו לדבר עם המנהיג שלהם. זה בא ושאל "מי אתה? למה באת?" והארנב ענה "אני ארנב, שנשלח אליכם מהירח המכובד." אמר מלך הפילים "דבר את דבריך!" אמר שילימוקה "שמעו-נא! אני מדבר בשם כבוד הירח. רע עשיתם שדרסתם וגירשתם את הארנבות מסביבת המים. הארנבות הן חיות שאני שומר עליהן. לכן גם שמי ירח ששאנקה, שפירושו "זה שמסומן על ידי ארנב". כשהשליח דיבר כך, נבהל מלך הפילים ואמר "אנא סלח לנו, עשינו זאת כי לא ידענו על כך והדבר לא יחזור על עצמו.

אמר הארנב השליח המזויף "אם כך עליך לבוא ולכרוע ברך לפני הירח."

הוא הוביל אותו בלילה אל בור המים והראה לו את הירח המשתקף בו, ואמר "כבודו הירח, אלה עשו את הדבר תוך אי-ידיעה. אנא סלח להם ולא יעשו זאת יותר." אחרי כן נתן למלך הפילים לעזוב.

מאז אנו אומרים

אפשר להתגבר על שליטים גדולים על ידי תחבולות. על ידי תחבולת הירח חיו הארנבות בשלום.

איך צחק הארנב

היה פעם ילד שהלך ליער לצוד ציפורים. פתאום יצא לקראתו ארנב גדול. הילד נבהל נורא כי חשב שהוא רואה נמר. עזב את הרובה וברח משם בפחד גדול. ראה זאת הארנב והתחיל לצחוק. צחק וצחק וצחק עוד יותר חזק עד שהתפוצץ המסכן מרוב צחוק.

הארנב והסמור

התרגז הסמור והתנפל על הארנב. התחילו לריב ולהרביץ אחד לשני, ולמשוך באוזניים. בסוף משך הארנב את אוזניי הארוכות של הסמור, וסמור את אוזניו הקטנות של הארנב. ומאז יש לארנב אוזניים ארוכות ולסמור קצרות.

אמר פעם סמור לארנב "אין לי אישה ולא ילדים. גם לך אין אישה או ילדים. בוא, נתאחד ונגור ביחד. מה שנמצא לאכול, נאכל ביחד, ואם לא נמצא מה לאכול, נרעב ביחד."

אמר הארנב "הצעתך נראית לי" והם התחילו לחיות במשותף. הם יצאו לצוד ומצאו חגלה בקן על ביצים. תפסו אותה והביאו הביתה.

אמר הארנב "אני עייף, תצלה את החגלה ואת הביצים. בינתיים אנוח." הסכים הסמור והתחיל לצלות והארנב נשכב לישון. כשהצלי היה מוכן הריח שלו היה כל כך טוב שהסמור התחיל לאכול בתאבון ואכל את הכל, את העוף ואת הביצים.

לקח הסמור קליפת ביצה אחת, ניקה אותה יפה והסתיר במקום מחבוא. ואז שם את כל השאריות, קליפות ביצים, נוצות ורגלי העוף על האש והדליק אותם כדי שישרפו. הריח העיר את הארנב. הוא שאל "איפה החגלה?" ענה הסמור "שמתי אותה על האש ובינתיים נרדמתי והכל נשרף." "מה לעשות" אמר הארנב "בוא, נלך לחפש שוב מה לאכול." אבל הארנב ידע שהסמור אכל את העוף. לכן הסתתר בשיחים. הסמור היה עייף אחרי ארוחה שמנה ובמקום ללכת רחוק נשכב ונרדם חזק. אז הביא הארנב עלי בונה, עטף בהם את הסמור הישן, קשר אותו היטב והרביץ לו כהוגן. הסמור, עטוף בעלים לא ראה אותו כלל. אחרי כן הלך הארנב לדרכו. כעבור זמן הוא חזר. בעט בחבילת העלים "מה זה כאן?" ובעט שוב. קרא הסמור "זה אני, ידידי" "מה קרה?" שאל הארנב. "מישהו קשר אותי והרביץ לי, ואני לא יודע מי זה היה." הארנב עשה פרצוף מודאג, שחרר את הסמור וניחם אותו.

יום אחד רצה הסמור ללכת לנשף ריקודים. הוא הזמין את הארנב. הסכים הארנב ללכת איתו. הסמור התרחץ, התלבש והוציא את קליפת הביצה מהמחבוא. הוא שם אותה על ראשו, הוסיף נוצה יפה הלך לחברים שלו ורקד עד הערב. כשבא הארנב הזמין אותו הסמור להתיישב איתו.

לקח הסמור חליל והתחיל לנגן "את כל החגלה לקחתי לעצמי, טו, טו, טו" שמע זאת הארנב, לקח תוף והתחיל לתופף "ואני קשרתי בעלי בונה והרבצתי, בום, בום, בום."

הארנבות והצפרדעים

צרת רבים – חצי נחמה.

פעם היו הארנבות כל כך רדופות ומסכנות שנמאס להן לחיות והעדיפו להמית את עצמן לדעת מאשר להמשיך ולסבול. כשכך החליטו, הן רצו בלהקה גדולה לאגם, כדי להטביע את עצמן. על שפת האגם ישבה להקת צפרדעים. כשהן ראו את הארנבות מתקרבות נבהלו מאוד וקפצו כולן למים.

ראו זאת הארנבות ואמרה אחת מהן "כנראה יש עוד כאלה שנמאס להם לחיות, ואולי יש להם יותר צרות מה שיש לנו. אז אולי נסבול עוד קצת ונחכה, ונישא את עול הטבע עוד זמן מה. אולי יגיע זמן שהצרות שלנו תפסקנה."

למה לארנב אין זנב

ביום בו חילקו זנבות לחיות השמיים היו מעוננים. כשכל החיות הלכו לקבל את הזנבות שלהן פחד הארנב מהעננים ואמר "שכנים יקרים, אני לא רוצה לעזוב את מאורתי. אני חשש שירד גשם. אנא, הביאו לי את הזנב שלי."

אחרי שלא בא לקחת את הזנב שלו, אין לו כזה עד היום!

קלבסה – הדלעת

הארנב, שהוא היצור הכעוס ביותר בין החיות, בא אל הבורא וביקש לעשותו קצת יותר חכם. אמר הבורא כדי להתפטר מהקבצן הטרדן "לך, לך, קודם מלא קלבסה זרזירים חיים."

הלך הארנב והתיישב ליד מעיין. הערב התקרב, התחיל להחשיך ובאו ציפורים למעיין כדי להתרענן אחרי חום היום. במיוחד ערים היו הזרזירים ששרו וקפצו ורקדו סביב למעיין ורוו את צימאונם במים קרירים.

הארנב חשב "זה הזמן!" הוא קפץ ומלמל כאילו לעצמו "כן, לא, לא, לא, לא יתכן, לא יכול להיות, לא ניתן לעשות זאת. ואולי בכל זאת?"

הזרזירים המופתעים שאלו אותו על מה הוא מדבר והוא ענה שהיה רוצה לדעת האם לכל הזרזירים שכאן יש מקום בקלבסה שלו. "אבל בוודאי" ענו הציפורים "אנו כל כך קטנות" והן קפצו אחת אחרי שניה לתוך הקלבסה. הארנב מהר סתם את הפתח ומיהר לבורא העולם. אך זה אמר "אם אוסיף לך עוד חוכמה, תהפוך לי את כל העולם."